

Bijstellingen volumemutaties Nationale Rekeningen 2006

09

Ben Dankmeyer

Publicatiedatum CBS-website: 25 juni 2009

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2007–2008	= 2007 tot en met 2008
2007/2008	= het gemiddelde over de jaren 2007 tot en met 2008
2007/'08	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2007 en eindigend in 2008
2005/'06–2007/'08	= oogstjaar, boekjaar enz., 2005/'06 tot en met 2007/'08

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek - Grafimedia

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

1. Introductie

De economische groei in een bepaald verslagjaar wordt door het CBS vijfmaal geraamd. De eerste jaarraming wordt 45 dagen na afloop van het verslagjaar gepubliceerd. De laatste, definitieve raming wordt twee en half jaar na het verslagjaar gepubliceerd. Gedurende deze periode komt steeds meer en vollediger statistisch bronmateriaal beschikbaar dat in de opeenvolgende ramingen wordt verwerkt. De kwaliteit van een raming en de onderliggende details kunnen daardoor verbeteren. Een consequentie van deze werkwijze is dat de opeenvolgende ramingen van de economische groei kunnen leiden tot bijstellingen van eerder gepubliceerde groeicijfers.

Het CBS voert een beleid om de bijstellingen zoveel als mogelijk te beperken. Aan de hand van de vastgestelde bijstellingen wordt gekeken naar de achterliggende oorzaak en wordt voortdurend onderzoek verricht om toekomstige ramingen te verbeteren. Daarnaast heeft het CBS als beleid om gebruikers van de cijfers op transparante wijze over de bijstellingen te informeren. In aanvulling op de voorliggende jaarlijkse rapportage wordt daarom sinds een half jaar, ook de opeenvolgende kwartaalramingen voorzien van een technische toelichting met de belangrijkste oorzaken van de bijstellingen. De rapportages over deze bijstellingen per kwartaal zijn te vinden op de CBS website¹⁾ en worden voortdurend geactualiseerd.

In deze notitie wordt een overzicht gegeven van de bijstellingen in de opeenvolgende ramingen van de economische groei die het CBS heeft gepubliceerd voor het verslagjaar 2006. Naast het overzicht van de opeenvolgende ramingen wordt ook toegelicht wat de oorzaken zijn geweest van de geconstateerde bijstellingen. De bijstellingen worden besproken vanuit de finale bestedingenbenadering en vanuit de productiebenadering.

Voor het verslagjaar 2006 is de definitieve raming van de bbp-groei uitgekomen op 3,4 procent. Dit is gelijk aan de voorgaande raming van een jaar geleden over de groei in 2006. Ten opzichte van de eerste cijfers over de economische groei in 2006, die in februari 2007 werden gepubliceerd, is er sprake van een opwaartse bijstelling met 0,5 procentpunt. Het verschil van 0,5 procentpunt tussen de allereerste raming en de definitieve raming is lager dan over de verslagjaren 2001 tot en met 2005.

2. Eén jaar, vijf ramingen

Het CBS publiceert in de loop van de tijd verschillende keren over de ontwikkeling van de Nederlandse economie in een bepaalde periode. Dit volgt uit het streven om steeds actuele cijfers te publiceren die aansluiten bij de informatie die op dat moment beschikbaar is. In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de verschillende ramingen van jaarcijfers en het moment waarop deze worden gepubliceerd.

Staat 1
Overzicht van de jaarramingen

Benaming	Afkorting	Releasetijdstip (verslagjaar 2006)
Flashjaarraming	FJR	Half februari jaar t +1
Jaarraming op basis van Reguliere kwartalen	JRKR	Eind maart jaar t+1
Voorlopige jaarraming	VJR	Begin juli jaar t+1
Nader voorlopige jaarraming	NVJR	Begin juli jaar t+2
Definitieve jaarraming	Def	Eind juni jaar t+3

Anderhalve maand na afloop van een kwartaal wordt de eerste raming van de economische groei van dat kwartaal naar buiten gebracht. Dit is de zogenaamde flashraming. De flashraming wordt gemaakt op basis van de eerste response van de maand- en kwar-

¹⁾ De bijstellingen zijn te vinden onder: Home > Thema's > Macro-economie > Methoden > Onderzoeksbeschrijvingen > Bijstellingen > Overzicht

taalenquêtes. Voor een aantal variabelen zijn op dat moment nog geen directe gegevens beschikbaar. Drie maanden na afloop van een kwartaal komt het CBS naar buiten met de reguliere kwartaalraming (RKR). Deze is gebaseerd op meer bronmateriaal dan de flashraming.

Met de flash van het vierde kwartaal, die in februari wordt gepubliceerd, wordt ook een eerste raming gemaakt van het zojuist afgesloten jaar. Deze flashjaarraming (FJR) bestaat uit de flashraming van het vierde kwartaal en de (bijgestelde) reguliere kwartaalramingen van het eerste, tweede en het derde kwartaal. Eind maart volgt de tweede jaarraming (JRKR) bij de publicatie van de actualisering van de kwartaalcijfers voor het vierde kwartaal.

Eind juni/begin juli worden de jaarcijfers van de Nationale rekeningen gepubliceerd. Deze cijfers volgen een cyclus van drie jaar. Van het meest recente jaar wordt voor het eerst een volledige jaarraming gepubliceerd een half jaar na afloop van het verslagjaar, de voorlopige jaarraming. Deze raming wordt vervolgens nog tweemaal herzien: anderhalf jaar na afloop van het verslagjaar (de nader voorlopige jaarraming) en twee en een half jaar na afloop van het verslagjaar (de definitieve jaarraming). De eerder gepubliceerde kwartaalramingen worden daarbij steeds consistent gemaakt met de laatst beschikbare jaarramingen.

3. Raming bbp-groei in 2006

In de periode februari 2007–juni 2009 heeft het CBS vijfmaal gepubliceerd over de economische groei in 2006. Tabel 2 geeft een overzicht van de opeenvolgende ramingen van deze volumemutatie van het bbp tegen marktprijzen, voor de jaren 2001–2006.

Staat 2
Raming bbp-groei (marktprijzen)

	FJR	JRKR	VJR	NVJR	Def
<i>%-volumemutatie t.o.v. jaar eerder</i>					
2006	2,9	2,9	3	3,4	3,4
2005	0,9	1,1	1,5	1,5	2,0
2004	1,3	1,4	1,7	2,0	2,2
2003	-0,8	-0,7	-0,9	-0,1	0,3
2002	0,3	0,2	0,2	0,6	0,1
2001	1,1	1,1	1,3	1,2	1,4

De flashraming voor 2006, gepubliceerd in februari 2007 laat een economische groei zien van 2,9 procent. Bij de definitieve jaarraming, uitgebracht in juni 2009, bedroeg de economische groei 3,4 procent. Dit betekent een opwaartse bijstelling met 0,5 procentpunt. In tabel 3 zijn voor de verslagjaren 2001–2006 de ramingsverschillen weergegeven.

Staat 3
Ramingsverschillen bbp-groei

	Flash-RKR	RKR-VJ	VJ-NVJ	NVJ-Def	Flash-Def	Absolute som
<i>%-punt</i>						
2006	0,0	0,1	0,4	0,0	0,5	0,5
2005	0,2	0,4	0	0,5	1,1	1,1
2004	0,1	0,3	0,3	0,2	0,9	0,9
2003	0,1	-0,2	0,8	0,4	1,1	1,5
2002	-0,1	0,0	0,4	-0,5	-0,2	1,0
2001	0,0	0,2	-0,1	0,2	0,3	0,5

Het verschil van 0,5 procentpunt tussen de flashraming en de definitieve raming van 2006 is vergeleken met voorgaande jaren laag. Na drie jaren met bijstellingen van rondom 1 procentpunt, betekent dit een belangrijke verbetering.

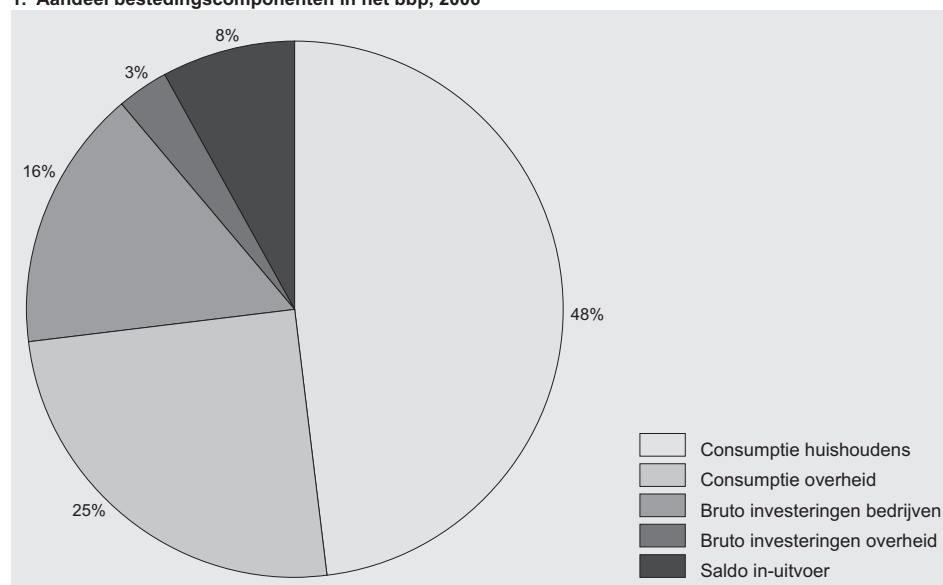
In tabel 3 is ook de maatstaf 'som van de absolute verschillen' opgenomen. Deze maatstaf geeft een indicatie over het verloop van het ramingsproces. Hoe lager deze waarde, des te beter convergeren de opeenvolgende ramingen. Uit de cijfers blijkt dat het jaar 2006 het ook in dit opzicht goed doet.

Wel leverde, evenals in het jaar 2004 en 2005, elke opeenvolgende raming een positieve bijstelling op, dit kan duiden op een structurele onderschatting van de economische groei bij de eerdere ramingen.

4. Bestedingsmethode

Een van de manieren om het bbp te bepalen is de bestedingsmethode. Hierbij wordt het bbp berekend als som van de consumptie, de investeringen, verandering van de voorraden en het uitvoersaldo (uitvoer minus invoer). Bijstellingen van de economische groei kunnen zodoende worden toegerekend aan de verschillende finale bestedingscomponenten. Naast de bijstellingen van de bestedingscomponenten zelf is de totale inbreng van de componenten in het bbp van belang bij de bepaling van de absolute bijdrage van de componenten in de totale bijstelling. Daarvoor is in figuur 1 de bijdrage van de componenten in het bbp weergegeven.

1. Aandeel bestedingscomponenten in het bbp, 2006

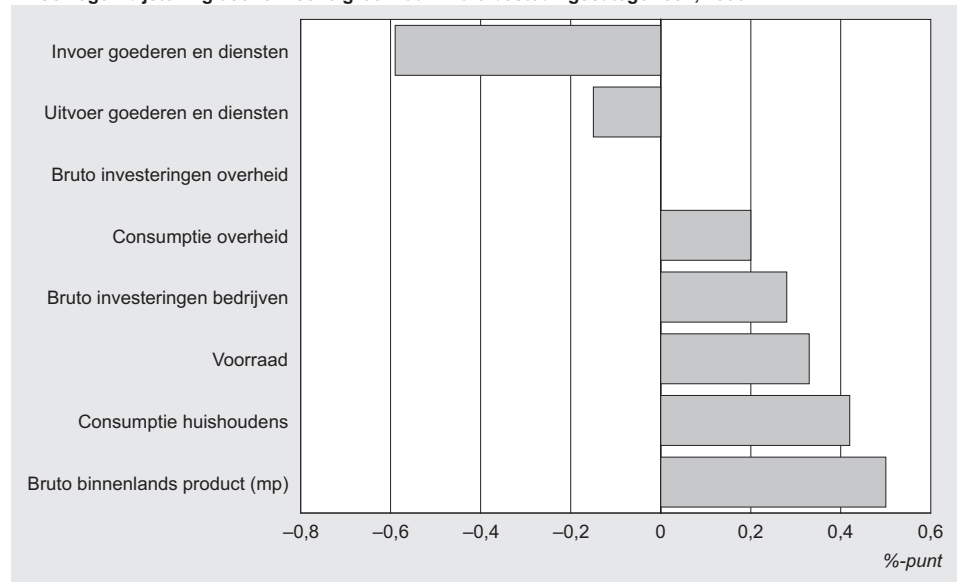
Uit figuur 1 is op te maken dat de consumptieve bestedingen van huishoudens de grootste bijdrage in het bbp hebben. Een kleine bijstelling in de consumptieve bestedingen van huishoudens heeft daardoor een grotere invloed op de totale bijstelling van het bbp dan bij voorbeeld de bestedingscomponent bruto-investeringen overheid.

In figuur 2 wordt aangegeven welke bijstellingen er plaats hebben gevonden bij de verschillende bestedingscategorieën. De bijstellingen zijn in deze figuur weergegeven als het verschil tussen de definitieve jaarraming en de eerste flashjaarraming.

In de figuur is te zien dat de bijstellingen bij (het saldo van) de invoer en uitvoer van goederen en diensten (gewogen aan de hand van hun relatieve omvang) het grootst zijn geweest. Opmerkelijk is dat deze bijstellingen niet tegengesteld zijn. Doorgaans treden vergelijkbare bijstellingen van in- en uitvoer gelijktijdig op, omdat invoer en uitvoer in belangrijke mate bestaat uit wederuitvoer²⁾. Van wederuitvoer is sprake als een Neder-

²⁾ Een *opwaartse* bijstelling van de invoer leidt ceteris paribus tot een *neerwaartse* bijstelling van het bbp omdat de invoer in mindering wordt gebracht op het bbp.

2. Gewogen bijstelling economische groei naar finale bestedingscategorieën, 2006

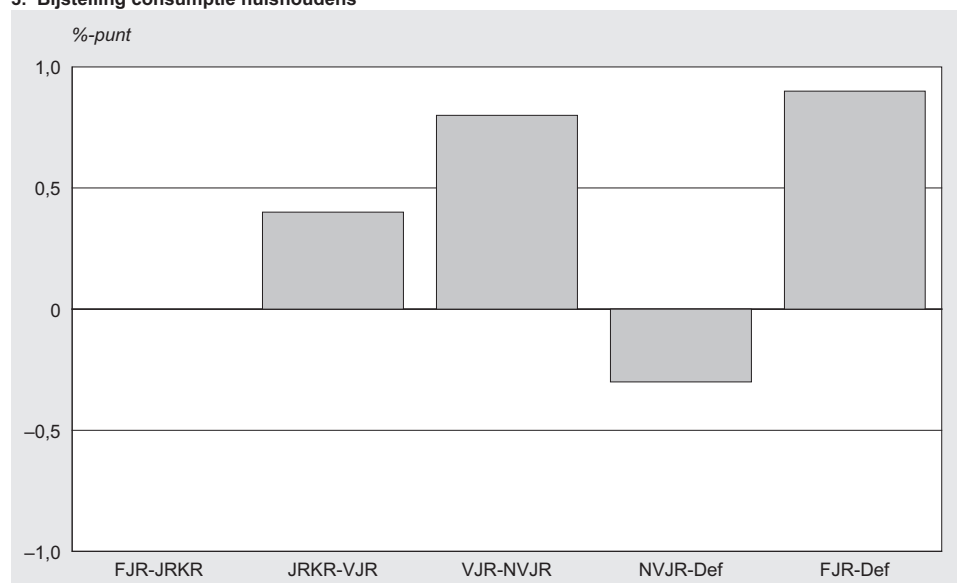

landse ingezetene een product invoert en dat product zonder noemenswaardige verdere bewerking weer uitvoert. De wederuitvoer beslaat een belangrijk deel van de buitenlandse handel van Nederland. In 2006 bestond bijna 40 procent van de invoer uit wederuitvoer. Na het saldo van de invoer en de uitvoer droeg de consumptie door huishoudens met 0,4 procentpunt, het meest bij aan de totale bijstelling van het bbp.

4.1 Consumptie

De bijstelling van de raming van de consumptie door huishoudens bedraagt in totaal 0,9 procentpunt (zie figuur 3). De bijstelling JRKR-VJR van 0,4 procentpunt wordt grotendeels veroorzaakt door een correctie op een onterechte boeking bij de kwartaalramingen. Brillen werden abusievelijk gerekend tot de consumptie in natura en werden daardoor geboekt als overheidsconsumptie. In de eerste jaarraming werd dit hersteld en als consumptie huishoudens geboekt. Daarnaast leverde nieuwe kwartaalcijfers voor de productie van reisorganisatiediensten hogere consumptiecijfers op. Ook nieuwe cijfers voor de bancaire diensten deed het volume van de consumptie van huishoudens stijgen.

3. Bijstelling consumptie huishoudens

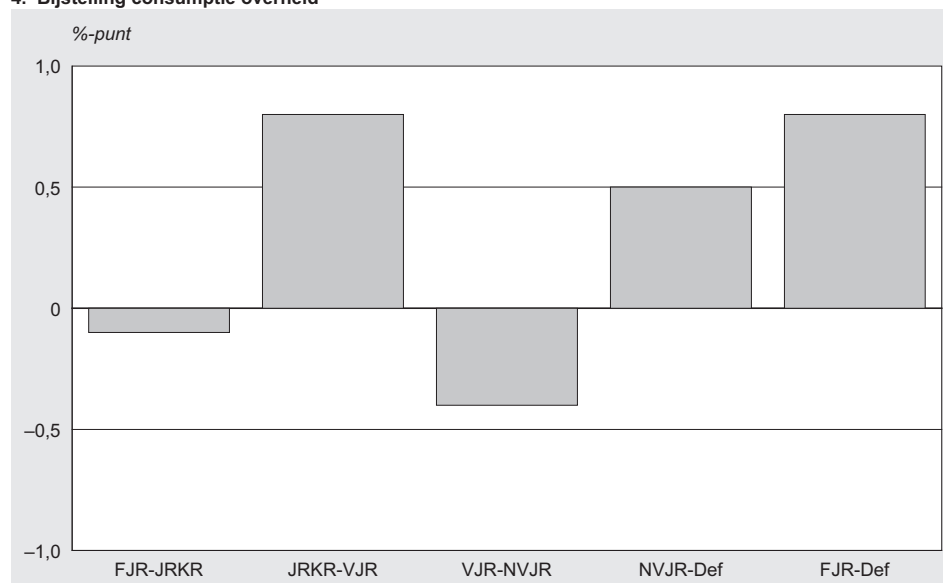

De grote bijstelling tussen VJR-NVJR heeft vooral te maken met het beschikbaar komen van meer gedetailleerde gegevens, waarmee het volume van de productie van verzekeringsdiensten hoger uitkomt. Met betrekking tot de levensverzekeringen is er sprake van een toename met 626 miljoen, die vrijwel geheel neerslaat bij de consumptie van huishoudens. Daarnaast moest de schadeverzekeringen met 244 mln bijgesteld worden, wat voor de helft neerslaat bij de consumptie van huishoudens.

De sterke stijging (0,8 procentpunt) tussen JRKR en VJR van de consumptie overheid (zie figuur 4) heeft bijna volledig te maken met een sterke stijging van consumptie van eigen productie, dit was vooral het gevolg van een volumebijstelling bij defensie.

De stijging tussen NVJR en Def vloeit voort uit een combinatie van factoren, waarvan de gestegen loonkosten bij de overheid het belangrijkste was.

4. Bijstelling consumptie overheid

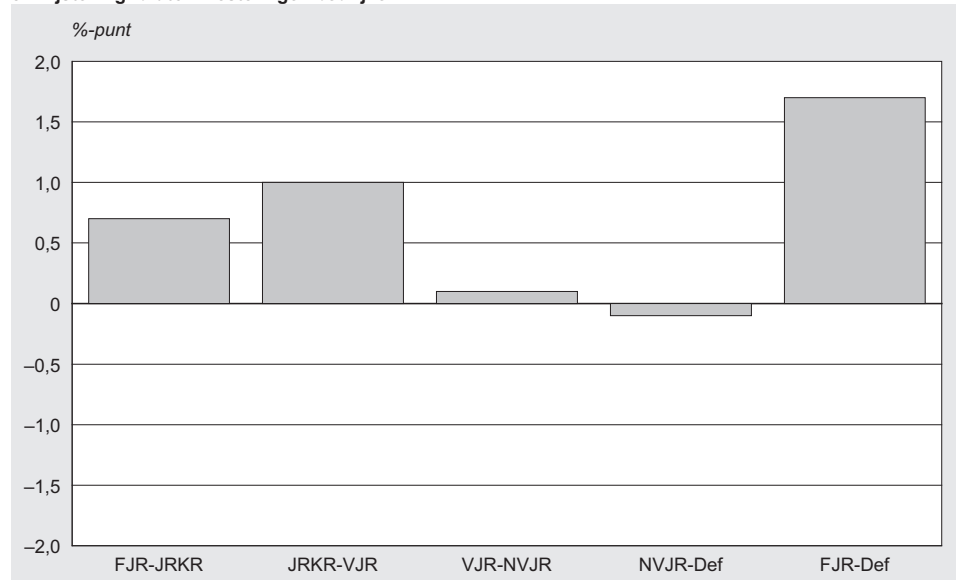
4.2 Investerings

De grootste bijstelling van de investeringen vond plaats bij de 'royalty's en licenties'. Daarnaast is er bij de vliegtuigen een bijstelling doorgevoerd, omdat een aantal vliegtuigen bij de kwartaalramingen werd behandeld als financial lease in plaats van operational lease. Bij financial lease wordt het vliegtuig bij de huurder geboekt, terwijl bij operational lease deze bij de verhuurder wordt geboekt.

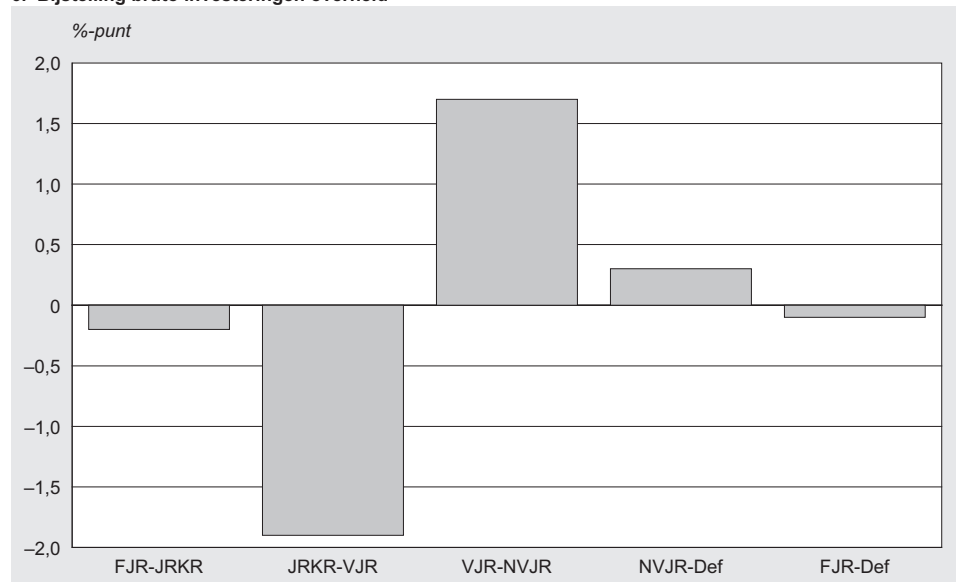
De bijstellingen van de investeringen door bedrijven kennen een grillig verloop (zie figuur 5). Die tussen JRKR-VJR zijn toe te schrijven aan investeringen in licenties (bijvoorbeeld muziekrechten) en royalty's door Bijzondere Financiële Instellingen (BFI's), waar nieuwe gegevens voor beschikbaar kwamen. Tussen VJR-NVJR is de volumedaling vooral toe te schrijven aan de investeringen in computers. Bovendien drukt een aanpassing van de royalty's en licenties door de BFI's het volume. Verder zijn de investeringen in nieuwbouwwoningen naar beneden bijgesteld. De bijstelling van de investeringen NVJR-Def vloeit voort uit nieuwe informatie uit de investeringsenquête.

Bij de investeringen overheid bedroeg de totale bijstelling tussen FJR en Def -0,1 procentpunt. Voor de overheid worden jaarlijks niveauramingen gemaakt op basis van administratieve gegevens. In de loop van de tijd komt er steeds meer materiaal beschikbaar. Gegevens over de lagere overheden zijn echter pas bij de definitieve raming beschikbaar. Hierdoor kunnen de ramingen sterk fluctueren. Zo kan de grote bijstelling VJR-NVJR voor een groot deel verklaard worden uit het ontbreken van betrouwbare bronnen voor de raming van de investeringen bij het bijzonder onderwijs. Bij de voorlopige jaarraming is er wel een betrouwbare bron beschikbaar en kan het dus gebeuren dat er sterk bijgesteld moet worden.

5. Bijstelling bruto investeringen bedrijven

6. Bijstelling bruto investeringen overheid

4.3 Internationale handel

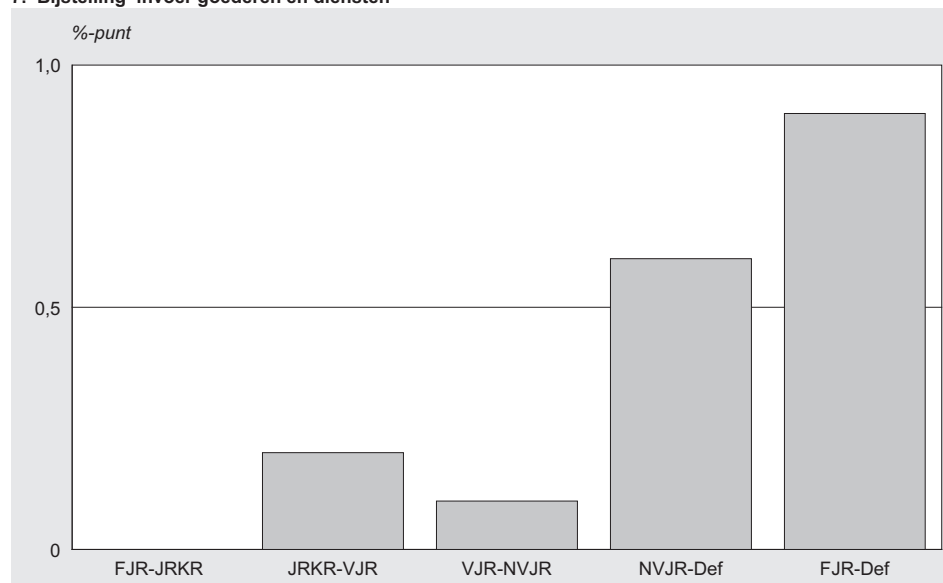
De nettobijdrage van de internationale handel aan de bijstelling van de economische groei was voor het jaar 2006 aanzienlijk. Doorgaans ontlopen de omvang van de bijstellingen van de in- en uitvoer elkaar niet veel. Dit heeft te maken met het feit dat een groot deel van de Nederlandse in- en uitvoer bestaat uit wederuitvoer. Uit figuur 7 en 8 is op te maken dat het gelijklopen van bijstellingscijfers voor het jaar 2006 niet opgaat.

De totale bijstelling van de invoer is 0,9 procentpunt positief, dit gecombineerd met een negatieve bijstelling van 0,2 procentpunt bij de uitvoer en rekening houdend met de totale bijdrage in het bbp resulteert dit in een correctie van $-0,7$ procentpunt in de economische groei. De bijstelling in het handelssaldo was daarmee de belangrijkste bijstellingscomponent van het bbp.

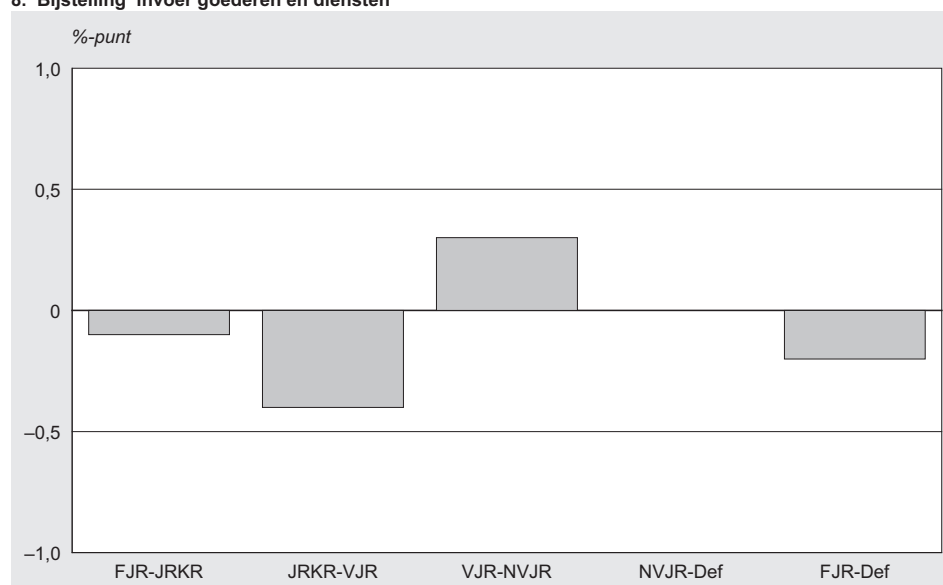
De negatieve bijstelling (VJR) van de uitvoer kan grotendeels verklaard worden uit een aanpassing van het uitvoercijfer voor optische artikelen. Dit heeft te maken met een methodeverbetering waardoor de onttrekking aan de voorraden sterk wordt vermindert.

Ditzelfde is gebeurd bij de oliën en vetten en de overige vloeibare brandstoffen. Bovendien is de uitvoer van diensten naar beneden bijgesteld, op grond van nieuwe cijfers voor de provisies van banken. Ook is door een bedrijfsovername het uitvoercijfer verlaagd. Ten slotte zijn de uitvoer van FISIM en de uitvoer van royalty's en licenties naar beneden bijgesteld.

7. Bijstelling invoer goederen en diensten

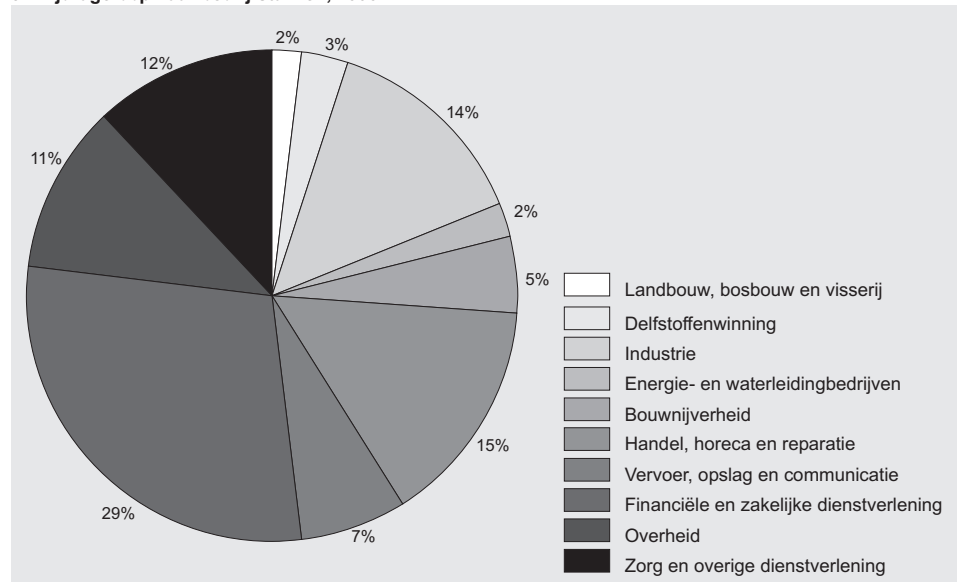
8. Bijstelling invoer goederen en diensten

5. Productiemethode

De tweede manier om het bbp te berekenen is de productiemethode. Daarbij wordt het bbp berekend als de som van de toegevoegde waarden (productie minus intermediair verbruik) van alle bedrijfstakken binnen de Nederlandse economie. Naast de bijstellingen van de bedrijfstakken zelf is de totale inbreng van de verschillende bedrijfstakken in het bbp van belang bij de bepaling van de bijdrage in de totale bijstelling. Hiervoor zijn in figuur 9 de bijdragen van de bedrijfstakken in het bbp weergegeven.

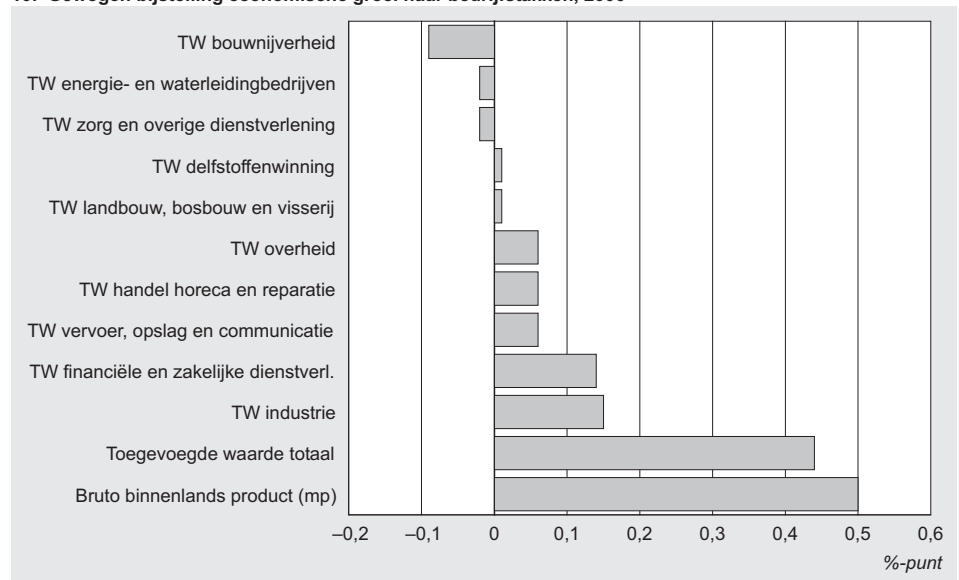
9. Bijdrage bbp naar bedrijfstakken, 2006

In figuur 10 zijn de bijdragen van de bijstellingen voor de verschillende bedrijfstakken samengebracht. Afgezien van de bijstellingen van de toegevoegde waarde in de bedrijfstakken, wordt ongeveer 10 procent van de bijstelling van de economische groei verklaard door bijstellingen van productgebonden belastingen en subsidies. Dit is in figuur 10 af te leiden uit het verschil tussen bbp en de totale toegevoegde waarde.

De grootste bijstellingen zijn afkomstig van de industrie en de financiële en zakelijke dienstverlening. Meer dan de helft van de totale bijstelling kan worden toegeschreven aan deze bedrijfstakken. Opvallend is dat hoewel de totale bijstelling ten opzichte van het jaar 2005 meer dan gehalveerd is, de bijstelling van de financiële en zakelijke dienstverlening juist is gestegen.

10. Gewogen bijstelling economische groei naar bedrijfstakken, 2006

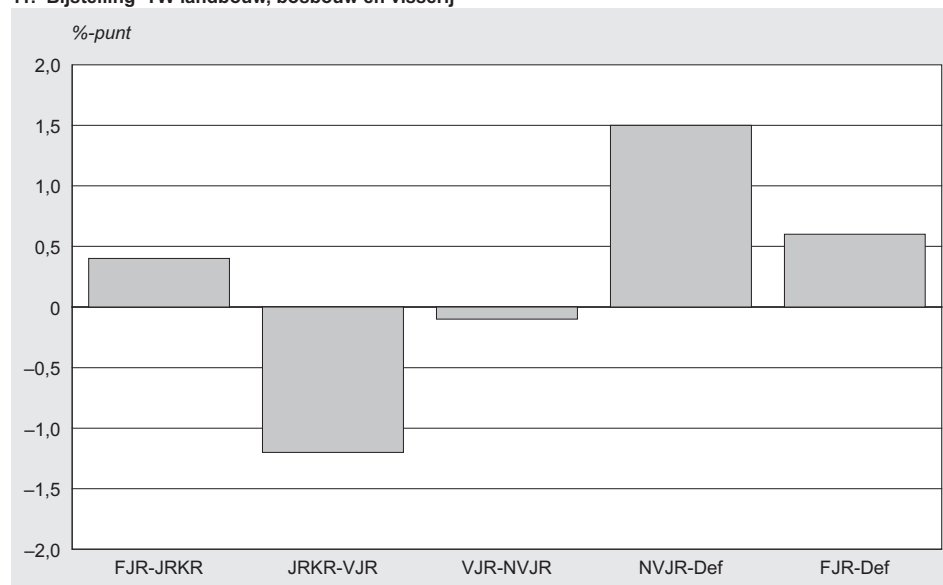
5.1 Landbouw, bosbouw en visserij

Voor de landbouw bedraagt het verschil tussen flashraming en definitieve raming 0,6 procentpunt. Uit figuur 11 is op te maken dat deze bijstelling een saldo is van relatief grote opwaartse en neerwaartse aanpassingen. De neerwaartse bijstelling tussen de

reguliere kwartaalraming en de voorlopige jaarraming (-1,2 procentpunt) en de opwaartse bijstelling tussen de definitieve jaarraming en de nader voorlopige jaarraming (+1,5 procentpunt) zijn het grootst.

De eerstgenoemde bijstelling is het gevolg van de inzet van gedetailleerde, nieuwe en definitievere broncijfers. Deze gegevens worden ook voor de daaropvolgende jaarramingen gebruikt. De opwaartse bijstelling voor het definitieve jaar is het gevolg van de introductie van elektriciteitsproductie door landbouwers in de nationale rekeningen. Deze elektriciteit wordt geproduceerd met windmolens en warmtekrachtkoppeling (omzetten van gas in elektriciteit en warmte in de glastuinbouw). Het gaat hier om elektriciteitsproductie die niet wordt gebruikt voor de landbouwactiviteit en wordt teruggeleverd aan het elektriciteitsnet. De registratie van deze productie ontbrak nog in de voorgaande ramingen van 2006.

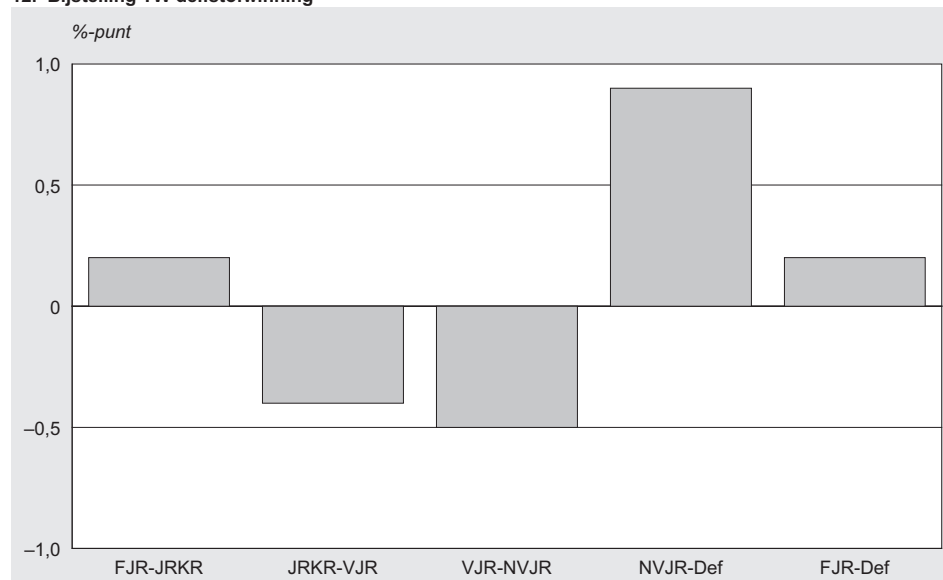
11. Bijstelling TW landbouw, bosbouw en visserij

5.2 Delfstofwinning

De bijstelling NVJR-Def was bij de delfstofwinning het grootst. Dit was het gevolg van nieuwe cijfers voor exploratie en investeringen in eigen beheer. Deze bleken aanzienlijk hoger dan in eerdere ramingen was verondersteld.

12. Bijstelling TW delfstofwinning

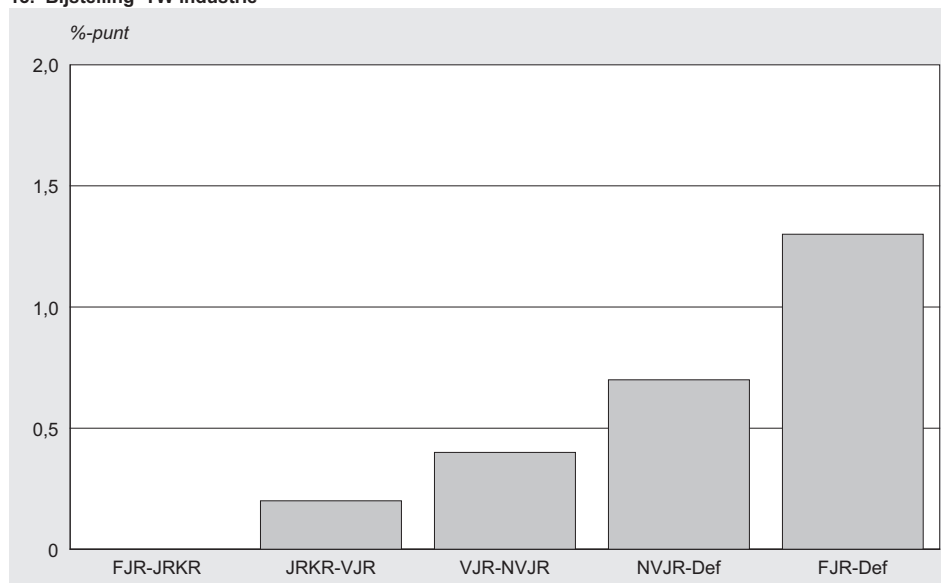

5.3 Industrie

De industrie heeft in 2006, samen met de financiële instellingen, de grootste invloed gehad op de bijstelling van het bbp tussen de flashraming en de definitieve raming. Dit is geleidelijk gegaan. Elke nieuwe raming was een positieve aanpassing ten opzichte van de vorige raming, hetgeen uiteindelijk resulteerde in een totale bijstelling van 1,3 procentpunt.

De kleine positieve bijstelling tussen JRKR en VJR is het gevolg van een verbetering van de productie-verbruiksverhouding, verspreid over een groot aantal bedrijfstakken. Ditzelfde geldt ook voor de bijstelling tussen VJR en NVJR, die resulteerde in een bijstelling van 0,4 procentpunt. De grootste bijstelling is geconstateerd tussen NVJR en Def. Hierbij was niet één specifieke industrietak voor verantwoordelijk.

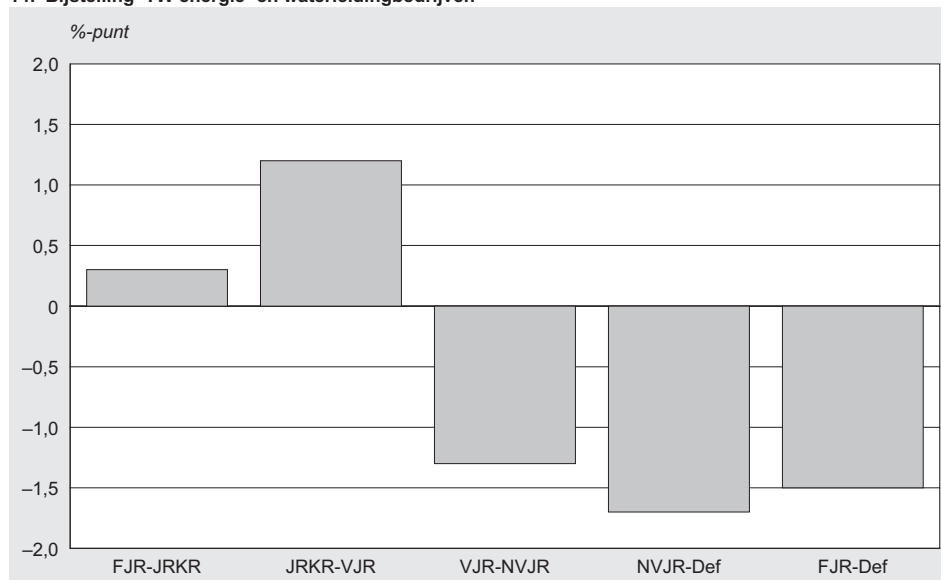
13. Bijstelling TW industrie

5.4 Energie-en waterleidingbedrijven

De positieve bijstelling tussen JRKR en VJR heeft te maken met een relatieve stijging van de import van elektra uit het buitenland. Bij de kwartaalramingen (FJR en JRKR)

14. Bijstelling TW energie- en waterleidingbedrijven

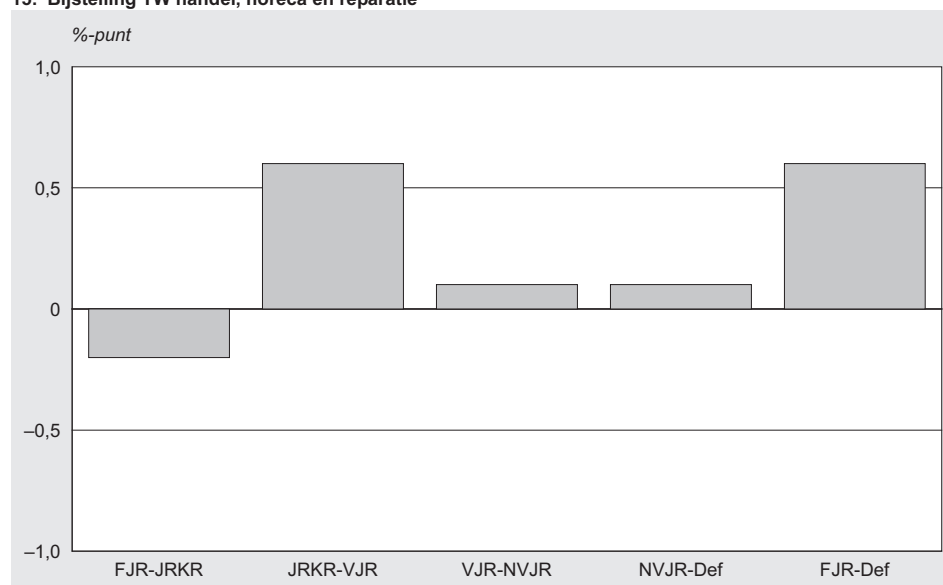
wordt de productie van de distributiebedrijven afgeleid uit de binnenlandse productie van energie. Als de verhouding binnenlandse productie en import van elektriciteit verandert, heeft dit gevolgen voor de totale raming. Bij de VJR wordt er rekening gehouden met een veranderende verhouding van binnenlandse elektriciteitsproductie en import. Door de stijging in de import van elektriciteit steeg de productie van de energiedistributiebedrijven meer dan bij de kwartaalrekeningen was geraamd, wat dus leidde tot een positieve bijstelling in het VJR.

De bijstelling tussen VJR en NVJR wordt veroorzaakt door een hoger intermediair verbruik, waardoor de toegevoegde waarde daalde ten opzichte van de VJR-raming. De negatieve bijstelling tussen NVJR en Def is het gevolg van de opname van biobrandstof in het intermediair verbruik van de elektriciteitsbedrijven .

5.5 Handel, horeca en reparatie

De bedrijfstak handel, horeca en reparatie is tussen JRKR en VJR het meest bijgesteld. Vooral het volume van de groothandel is hier verantwoordelijk voor, maar ook de detailhandel droeg hier aan bij. Bij de kwartaalramingen was het volume van groothandelsmarges op computers onderschat, wat bij het VJR gecorrigeerd werd.

15. Bijstelling TW handel, horeca en reparatie

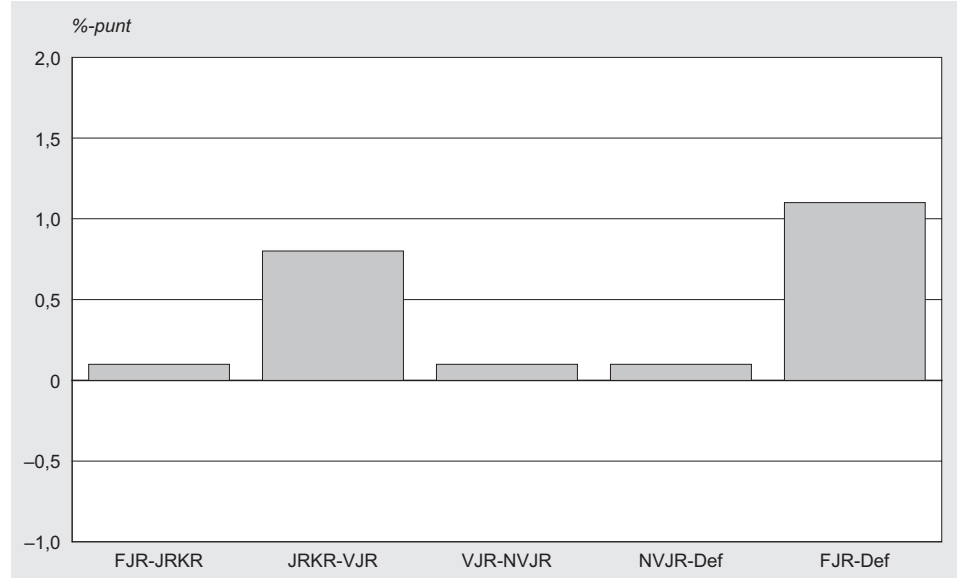
5.6 Vervoer, opslag en communicatie

Bij de bijstelling voor de bedrijfstak vervoer, opslag en communicatie valt de grote bijstelling tussen JRKR en VJR op. Deze bijstelling komt bijna geheel voor rekening van het vervoer en de dienstverlening ten behoeve van het vervoer (reisorganisaties) en vloeit voort uit later beschikbaar gekomen broninformatie.

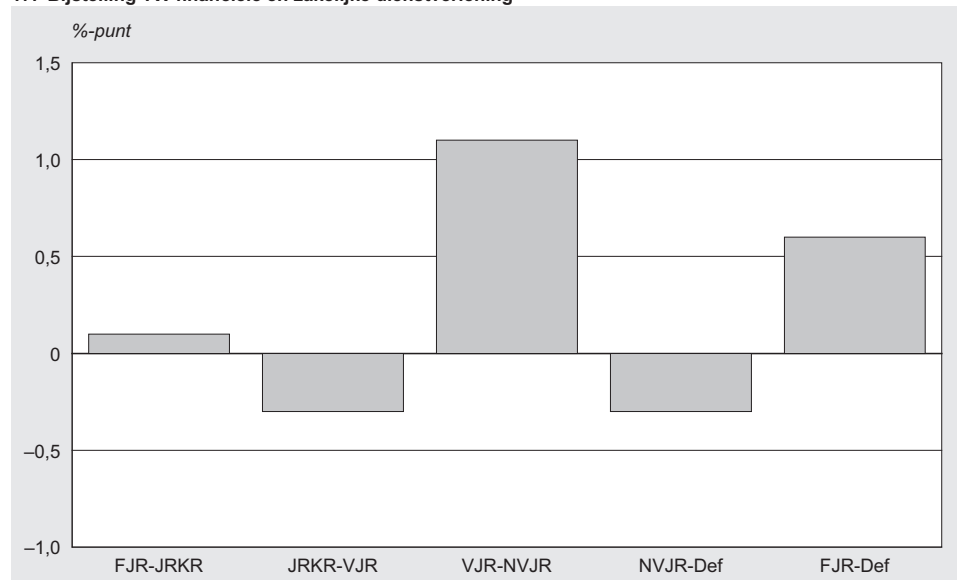
5.7 Financiële en zakelijke dienstverlening

De cijfers voor de bedrijfstak financiële en zakelijke dienstverlening zijn in 2006 sterker bijgesteld dan in de jaren hiervoor. Veruit de grootste bijstelling moest gemaakt worden bij de raming van het nader voorlopige jaar en kan grotendeels toegeschreven worden aan de verzekeraars en de pensioenfondsen. De oorzaak is dat vóór het NVJR de benodigde gegevens nog niet allemaal beschikbaar waren, waardoor de berekening van de groei deels moest worden gebaseerd op globale inschattingen. Vanaf NVJR zijn de gegevens compleet en gebruikt bij de bepaling van de volume-ontwikkeling. De negatieve bijstelling tussen NVJR en Def is vooral het gevolg van toename van het gebruik van bancaire diensten uit het buitenland door de banksector zelf.

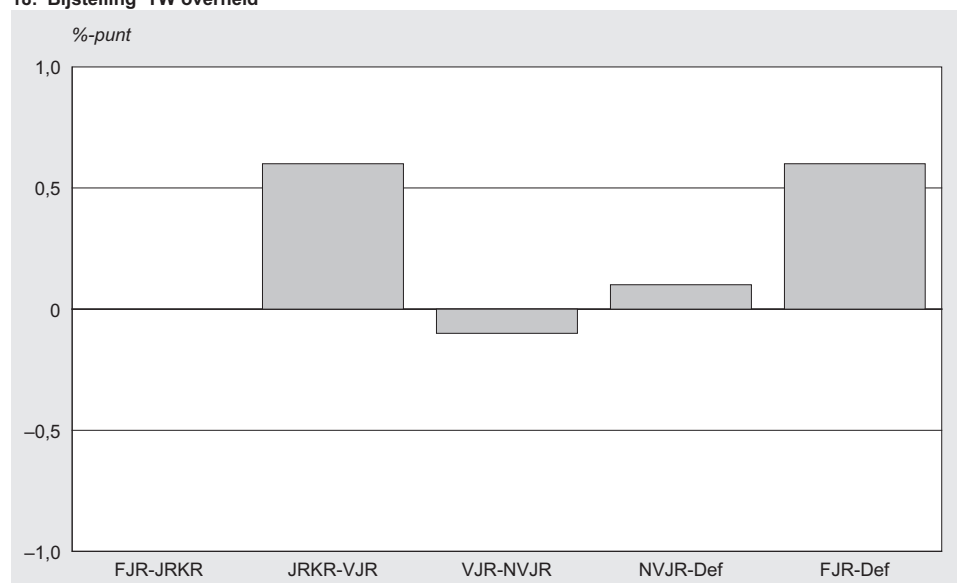
16. Bijstelling TW vervoer, opslag en communicatie

17. Bijstelling TW financiële en zakelijke dienstverlening

18. Bijstelling TW overheid

5.8 Overheid

De productie van de overheid is per definitie gelijk aan de gemaakte kosten. Een stijging van het loon heeft dan ook tot gevolg dat de productie stijgt.

De bijstelling van 0,6 procentpunt tussen JRKR en VJR vloeit voort uit de beschikbaarheid van nieuwe cijfers met betrekking tot lonen en afschrijvingen. Dit heeft in het bijzonder gevolgen gehad voor het Rijk, de gemeenten en defensie.

6. Overzicht bijstellingen 2001–2006:

De afgelopen jaren zijn de bijstellingen steeds fors te noemen. Vooral voor de jaren 2003, 2004 en 2005 waren de bijstellingen aanzienlijk en bovendien steeds positief. Dit zou kunnen duiden op een systematische fout in de ramingen van de economische groei. De verleiding kan dan ontstaan om de raming met een vast percentage te verhogen. Hieronder wordt uitgelegd waarom een dergelijke aanpak niet kan worden gevolgd.

De berekening van het bbp wordt gedaan op basis van een groot aantal bronnen en daarvan afgeleide cijfers. Een mogelijke systematische fout moet dan ook terug te vinden zijn in (een combinatie van) een beperkt aantal achtergrondcijfers. Om dit na te gaan is in figuur 19 de gewogen bijstelling van de economische groei naar finale bestedingscategorieën weergegeven voor de jaren 2001–2006. Figuur 20 is eenzelfde weergave, maar dan uitgesplitst naar bedrijfstak.

In tabel 4 zijn de finale bestedingscategorieën en de bedrijfstakken met de grootste, naar bbp gewogen positieve bijstellingen opgenomen. Uit de tabel is op te maken dat bij de finale bestedingen het saldo in/uitvoer, tot driemaal toe de grootste bijstelling kende, waarvan tweemaal een positieve en éénmaal een negatieve. De consumptie huishoudens had tot tweemaal toe de grootste bijdrage, terwijl de consumptie overheid en de bruto-investeringen bedrijven elk éénmaal de grootste positieve bijstelling hadden. Bij de bedrijfstakken kende de financiële en zakelijke dienstverlening tot vier maal toe de grootste bijdrage, deze bijstelling was éénmaal negatief en drie maal positief. Voor de industrie geldt dit drie maal en de handel, horeca en reparatie kende één maal de grootste (positieve) bijstelling.

De bijstellingen worden dus niet stelselmatig vastgesteld bij een en dezelfde categorie. Bovendien is er sprake van een wisselende omvang en teken van de bijstelling. Ondanks dat er sprake lijkt van een systematische opwaartse bijstelling in de opeenvolgende ramingen is er geen specifieke post of bedrijfstak aan te wijzen die de oorzaak is van de bijstelling.

Staat 4

Categorieën van finale bestedingen en toegevoegde waarde, gewogen naar bbp, met de grootste positieve bijstelling in de jaren 2001–2005

	Finale bestedingen	Toegevoegde waarde
2001	Consumptie overheid en saldo in/uitvoer	Financiële en zakelijke dienstverlening
2002	Bruto investeringen bedrijven	Financiële en zakelijke dienstverlening
2003	Consumptie huishoudens	Handel, horeca en reparatie
2004	Saldo in/uitvoer	Financiële en zakelijke dienstverlening en industrie
2005	Consumptie huishoudens	Industrie
2006	Saldo in/uitvoer	Financiële en zakelijke dienstverlening en industrie

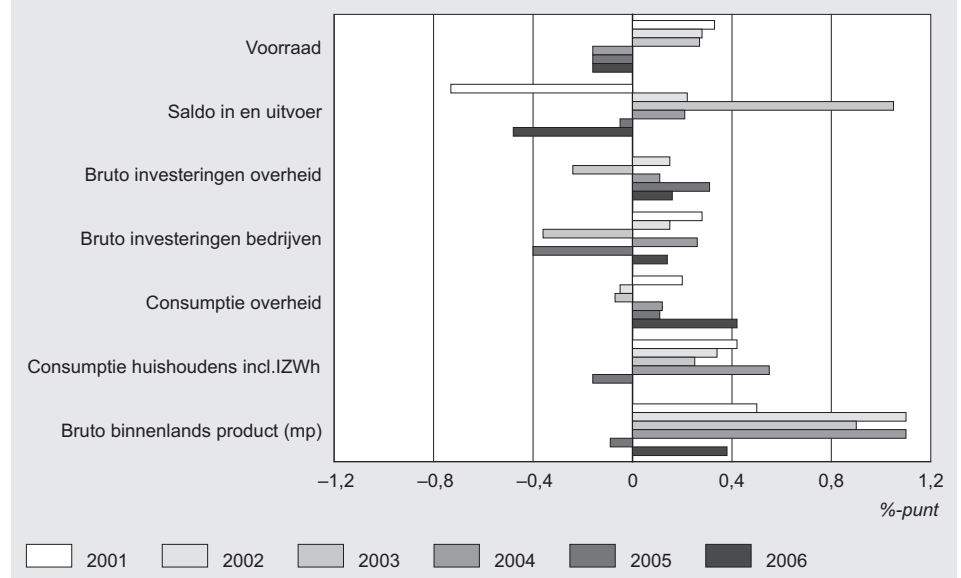
7. Prestatieindicator

Eén van de prestatieindicatoren die het CCS heeft vastgesteld heeft betrekking op de bijstellingen van de (kwartaal)groei cijfers. De volledige definitie luidt:

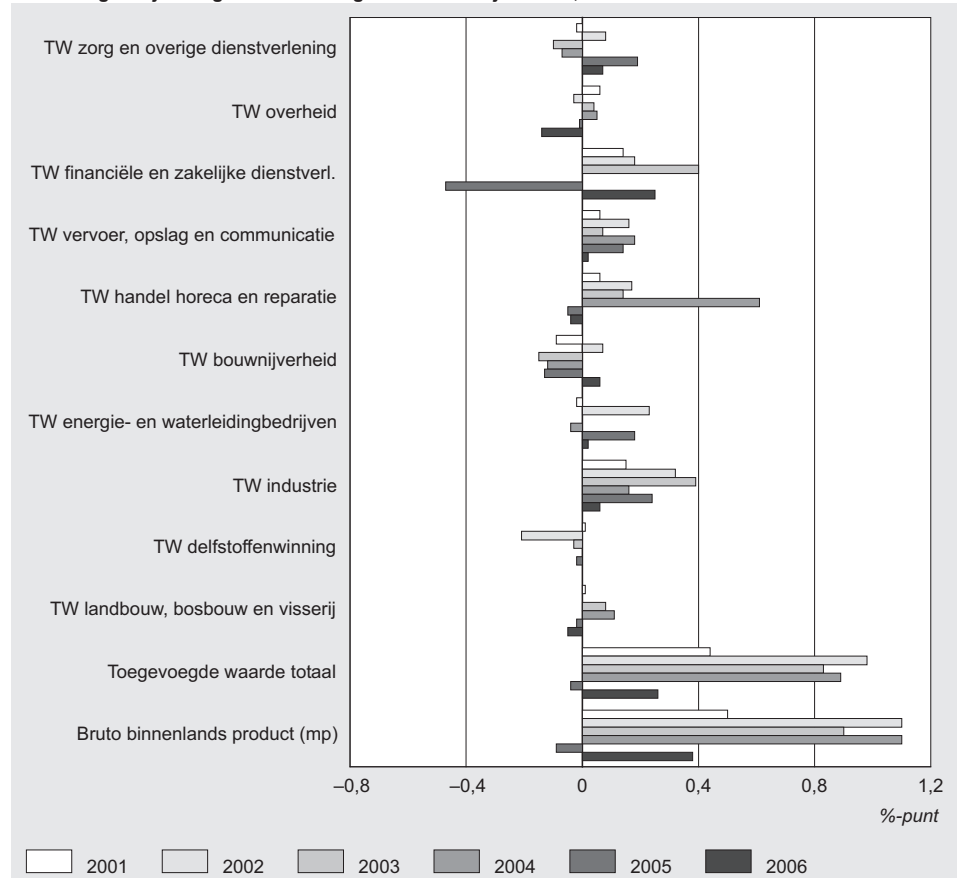
Het aantal keer dat de definitieve kwartaalcijfers voor de economische groei van een jaar meer dan 0,75 procentpunt afwijken van de flash-ramingen voor de kwartalen van dat jaar.

Het streven is om dit te beperken tot maximaal één keer per jaar. In figuur 21 is per jaar aangegeven in hoeveel kwartalen de bijstelling minder dan 0,75 procentpunt bedroeg. Er valt op te maken dat het jaar 2002 het laatste jaar was waarin volledig voldaan werd aan de eis van minstens drie kwartalen waarin de bijstelling minder dan 0,75 procentpunt bedroeg. Verder voldeden de jaren: 1991, 1992, 1995, 1996 1999, 2000 en 2001 hieraan.

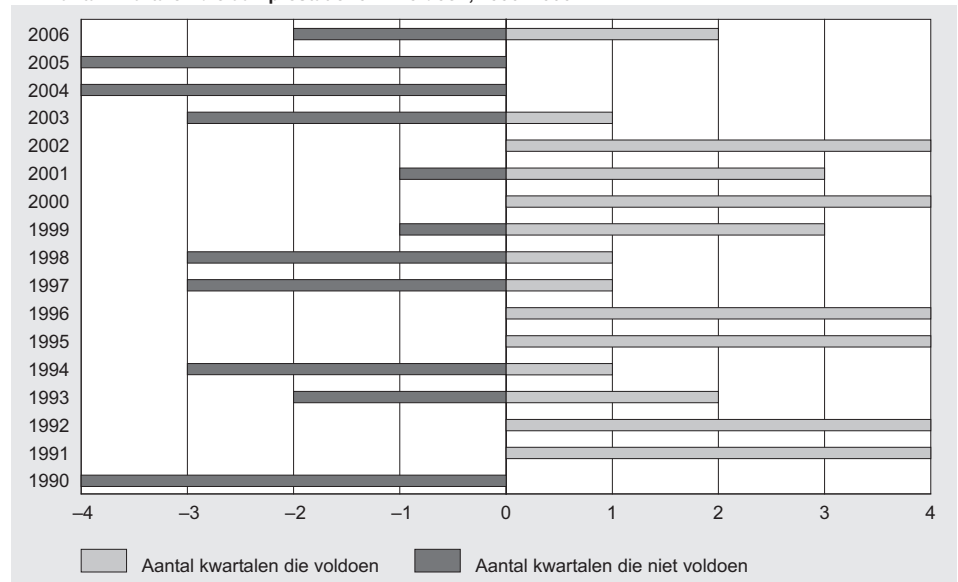
19. Gewogen bijstelling economische groei naar finale bestedingscategorieën, 2001–2006

20. Gewogen bijstelling economische groei naar bedrijfstakken, 2001–2006

21. Aantal kwartalen die aan prestatienorm voldoen, 1990–2006

Een beter beeld over de ontwikkelingen van de bijstellingen geeft tabel 5, hierin zijn zowel de opeenvolgende kwartaalramingen als de jaarramingen geconfronteerd met de definitieve ramingen. Voor de duidelijkheid zijn de vlakken donkergroen gekleurd als het 'bijstellingscijfer' onder de 0,75 procentpunt geraakt.

De jaren 2000–2002 waren de bijstellingen klein waarna er in 2003 sprake was van aanzienlijke bijstellingen. Ook in de twee jaren erna werd er fors bijgesteld. Voor het jaar 2006 is er een verbetering zichtbaar van zowel de omvang als het aantal bijgestelde kwartalen.

Staat 5
Kwartalen en jaren die voldoen aan prestatienorm, 2000–2006

Jaar	Kwartaal	Def-flash	Def regulier	Def-voorlopig	Def-nadervoorlopig
2006	1	0,8	0,8	0,2	0,0
	2	1,1	0,7	0,4	0,1
	3	0,5	0,4	0,3	0,1
	4	0,6	0,6	0,6	0,0
	J	0,5	0,5	0,4	0,0
2005	1	1,3	1,5	0,6	0,5
	2	0,9	0,9	0,3	0,6
	3	1,7	1,3	0,6	0,6
	4	0,8	0,8	0,5	0,5
	J	1,1	0,9	0,5	0,5
2004	1	0,8	0,7	0,4	0,3
	2	1,1	0,8	0,7	0,3
	3	1,2	1,1	0,6	0,3
	4	1,4	1,1	0,4	0,3
	J	0,9	0,8	0,5	0,2
2003	1	1,1	0,8	1,0	0,4
	2	0,7	1,0	1,2	0,5
	3	1,1	1,2	1,4	0,5
	4	1,2	1,1	1,2	0,5
	J	1,1	1,0	1,2	0,4
2002	1	-0,2	-0,4	-0,1	-0,6
	2	0,0	0,1	-0,1	-0,3
	3	0,2	0,0	-0,2	-0,5
	4	-0,4	-0,2	-0,2	-0,6
	J	-0,2	-0,1	-0,1	-0,5
2001	1	-0,2	0,2	0,1	0,2
	2	0,4	0,5	0,2	0,2
	3	0,9	0,5	0,2	0,2
	4	0,3	0,3	0,1	0,2
	J	0,3	0,3	0,1	0,2
2000	1	0,5	0,0	0,0	0,2
	2	0,0	0,0	0,1	0,2
	3	-0,3	-0,2	0,0	0,2
	4	-0,9	-0,6	0,0	0,2
	J	-0,4	-0,4	0,0	0,2